

Tri cerkvice pod Storžičem

Krištof in njegovi bratje Lovrenc, Miklavž, Jakob

Dostop: Izhodišče za izlet k cerkvicam sv. Lovrenca, sv. Miklavža in sv. Jakoba je Preddvor (12 km od Kranja po cesti proti Jezerskemu). Najbližji in najlaže dostopen je Miklavž (651 m), do katerega je iz vasi Mače (564 m), ki je 2 km oddaljena od Preddvora (478 m), hoje za dobre četrt ure. Od Mač do Bašlja (566 m) je en km. Od tam je do cerkve sv. Lovrenca (892 m) uro hoje. Pot si je mogoče skrajšati z avtom do zaselka Laško (675 m) in še malo naprej po gozdni cesti, tako da na koncu ostane le pičle pol ure do visoke gozdne jase, na kateri je cerkev sv. Lovrenca. Do cerkve sv. Jakoba (964 m) je iz Preddvora treba iti mimo grada Turn in naprej po označeni poti: poldruga ura hoje. Pota so najbolj razvidna v zemljevidu Planinska karta Karavanke, osrednji del, 1 : 50 000.

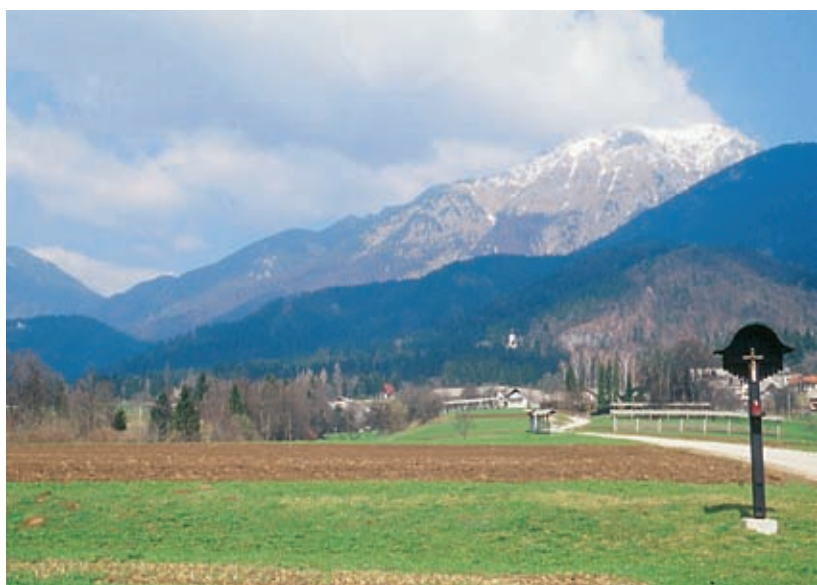
Naravne lepote 🍃🍃🍃🍃

Zgodovinsko-kulturne znamenitosti 🍃🍃🍃🍃

Kadar se nam v lepem vremenu na severnem obzorju gorenjske ravnine odkrijejo živahno valujoči grebeni in vrhovi Kamniško-Savinjskih Alp, ugledamo pod njimi – še posebej pod dominantnim Storžičem (2132 m) – na različnih višinah od leve proti desni gorske podružnične cerkvice: sv. Lovrenca nad Bašljem, sv. Miklavža nad Mačami, sv. Jakoba nad Preddvorom, sv. Nikolaja v Možjanci in sv. Štefana na Štefanji gori. Peterojagodni beli molek ni daljši od petih kilometrov zračne črte. S ceste proti Preddvoru ga oko zajame hkrati in scela. Pogled najvišje seže do Jakoba na zahodnem grebenu Potoške gore, tik pred skrivnostno gozdno zaplato kvadratne oblike na golem zahodnem bregu Cjanovce (1817 m), ki nosi ime Hudičev boršt.

V enem dnevu je mogoče brez večjih naporov obhoditi svete trojčke pod Storžičem, Lovrenca, Miklavža in Jakoba, vendar ne po višinski gorski poti, ki bi jih povezovala, ker te poti ni. K vsakemu posebej se je treba povzpeli iz doline. Toda vzponi niso niti

Vas Mače in cerkvice sv. Miklavža nad njo. Drobna bela lisa na skrajni levi je cerkvice sv. Lovrenca.

Sv. Miklavža nad Mačami občasno obiskujejo tudi konjeniki s posestva Brdo.

Miklavža se bo marsikdo upehal in prepotil. Njegova cerkev – danes jo je videti ob skrivnostnih ruševinah – izvira iz 14. stoletja, a je bila leta 1649 baročno prezidana. Ključ je pri preddvorskem župniku. Notri je lesen kasetiran strop in so naslikane zelo dragocene gotske freske Pohoda in Poklona svetih treh kraljev, ki jih umetnostnozgodovinska stroka visoko ceni. Pripisuje jih t. i. Maškemu mojstru, nasledniku škofjeloškega Bolfanga, enega od slikarjev crngrobskih fresk. Kakšno umetniško moč je imel ta neznani mojster, lahko občutimo na freski sv. Krištofa, naslikani na južni zunanji steni. Kdorkoli je že bil, Maški mojster je imel rad lepoto, bolje bi rekli lepotnost in milobnost, znal je izraziti nežnost na obličjih bitij, ki jih je naslikal. Odel jih je v plemenita oblačila. Tako bo danes marsikatera ženska, ki se rada lepo oblači, občudovala čudovit brokatni vzorec na zlatem plašču Krištofa, ki pa po izročilu ni bil prav nič galanten. Kot orjaški psoglavec se je preživljal s prenašanjem ljudi čez reko in jih je tako ali drugače znal izsiljevati za višje plačilo. Nekoč pa je bredel z božjim detecem na ramenu, ki je postajalo vse težje. Kdo si, ga je vprašal. Nosiš več kot svet, je odgovoril otrok in se mu dal prepoznati kot Kristus. Krištof je spoznal, da je izbran za nosilca miru in dobrote, za katero mu bo usojeno trpeti; da je izbran za poslanca upanja. (Zakaj je Edvard Kardelj svojo znamenito knjigo Razvoj slovenskega narodnega vprašanja leta 1938 podpisal s psevdonimom Sperans, upajoči, za partizansko ime pa si izbral Krištofa? To bi nam morda razodela freudistična psihoanaliza.) Krištof je verjetno najpogostejši svetniški motiv pri nas, saj je nekoč krasil zunanje zidove večine

visoki niti preveč naporni. Lahko pa se odločite za katero od dveh kombinacij: Miklavž – Lovrenc ali Miklavž – Jakob. Ali pa samo za enega od njih.

Srednji »brat« Miklavž je najnižji in najlažji izlet pod Storžičem; v prisposobi ga lahko označimo kot predjed. Na prvi pogled se zdi le nekaj minut oddaljen od Mač; le skozi smrekov gozdič, se zdi, je treba stopiti. No, v sveže prepihani deželici pod Storžičem ni pešču nobena stvar tako blizu, kot se očem dozdeva. Tudi do

naših cerkva, danes pa je še iz srednjega veka ohranjen na številnih. Enega najlepših Krištofov je naslikal Maški mojster leta 1467 pod napisom *Ego sum lux mundi*, jaz sem luč sveta. Čeprav je freska od Krištofovih kolen navzdol uničena in je tudi po ugotovitvi dr. Janeza Höflerja v zadnjih desetletjih že precej propadla, prišla k Miklavževi cerkvi še zmeraj prevzame lepoto in nežnost bitja izpred davnih stoletij, dišečega po življenju. Upajoči vernik, ki ga je bil zagledal na poti h cerkvi ali ob njej, je bil lahko »potroštan«, da tisti dan ne bo umrl nespovedan ali da ne bo preminil nenadne in nepričakovane smrti. Odtlej je Krištof ljudem priljubljen priprošnjik v stiski, zavetnik šoferjev, mornarjev, letalcev in vseh vrst popotnikov, med njimi tudi planincev in alpinistov (in morda tajan zavetnik politikov). Na Krištofovem ramenu imamo morda svoj prostor tudi skromni izletniki, čeprav to zavetništvo ni v nobenem svetem spisu posebej omenjeno.

Tudi planinska steza k Lovrencu, ki se nekaj časa dviga po strmih gozdu, je pot h Krištofu. Lovrenška freska je že zelo poškodovana, vendar človeka razveseli neka še zmeraj razločna podrobnost: Jezušček se drži za šop Krištofove grive, da ne bi padel z njegovih ramen, z drugo roko pa blagoslavlja; morda prelepo gorenjsko ravnino, še zlasti okoli Kranja, ki se širi globoko doli. To počne res z visokega, čeprav se prava gora, namreč mogočni Storžič, ta z razi in grebeni razbičani stožec, začne dvigati šele izza njegovega hrpta. Velika in veličastno razgledna gorska jasa okoli cerkve postaja zelo priljubljen izletniški cilj, nekakšna pokušina za vzpon na Storžič, ki je oddaljen tri ure zahtevne hoje. O priljubljenosti Lovrenca priča tudi kočica 200 metrov pod cerkvijo, ki je odprta ob koncu tedna.

Zadnjemu od podstoržičskih svetih trojčkov, Jakobu, delata družbo kar dva planinska doma, vendar noben planinec ne reče, da gre k njima: namreč k Iskrini koči ali k Franciju. Vsak reče, da gre na Jakoba, k tisti beli cerkvi, ki se iz doline tako jasno, tako vabljivo odraža od gorskega ozadja s Hudičevim borštom. Verjetno tudi ni planinca, ki bi ga k njemu gnalo samo zaradi umetnosti. Tu in tam kdo pokuka

Planinska kočica pred cerkvico sv. Jakoba nad Preddvorom

Do cerkvice sv. Lovrenca pelje prijetna planinska pot, ki se nadaljuje na Storžič.

Sv. Krištof na južni steni cerkvice sv. Miklavža, znamenita freska neznanega »Maškega mojstra«

skozi zaklenjena rešetkasta vrata k ostankom slabše ohranjenih gotskih fresk iz srede 15. stoletja. Z leve strani slavoločnega loka pred rebrasto obočnim oltarnim prostorom nam svoja pogleda iz jaslic vračata dva oslička, polna božične spokojnosti. Sv. Jakob pa opreza iz baročnega oltarčka, ali je prišel kakšen vojak, delavec, lekarnar ali kakšen Španec, ki jim je zavetnik. Dolg je seznam zavetništev tega ljudskega svetnika; še zoper revmo je dober. Kdor pa roma k njemu v Kompostelje in prehodi vseh 800 kilometrov Jakobove poti po Španiji, morda zavetnika sploh ne potrebuje, ker poka od zdravja in zadovoljstva nad samim seboj. Krištofa na zunanji steni cerkve ni več videti s prostim očesom. Morda nam je s tem nekaj sporočeno, nekaj o tem, da se na srečno usodo ne gre zanašati niti en dan.

Razgledna planjava pred planinsko kočjo, ki stoji tik ob cerkvi, zna biti v duhu tega stoletja razigrana in glasna od izletnikov. Samo enkrat se živi! Usoda ima en sam preizkus, že prvič se mora posrečiti! Narava nam pri tem pomaga! *Zmiraj krasna je narava*, je stih Josipine Turnograjske (1831–1852), ki živela pod Jakobom v gradu Turn, visoko nadarjene umetnice, ki je umrla, ko je prvič rojevala. Zdaj je Krištof kvečjemu kak krepek možakar, ki prinese svojega otroka na ramenih sem na visoko. Vsi vemo, kako je z nošnjo otrok. Treba jih je nositi tudi daleč, lahke ali težke, daleč v njihovo življenje, s plačilom ali brez, zmeraj pa z upanjem.

S sv. Lovrenca se ponuja širni razgled po gorenjski ravnici okoli Kranja.

